

6. Основою для використання методу покарання є конфліктна ситуація. Але не всяке порушення і відхилення від норми обумовлює дійсно конфліктну ситуацію і, отже, далеко не при всякому порушенні варто використовувати покарання.

7. Не поспішайте карати до тих пір, поки немає чіткої ясності в ситуації, поки немає повної впевненості в справедливості і корисності покарання.

8. Не допускайте перетворення покарання в засіб помсти, не ставайте на шлях формальних засобів впливу, бо покарання діє лише тоді, коли воно максимально індивідуалізоване.

9. Покарання вимагає педагогічного такту, глибокого знання педагогічної і вікової психології, а також розуміння того, що тільки одними покараннями справі не допоможеш. Тому покарання використовують лише в комплексі з іншими методами виховання.

10. Покарання не повинно шкодити здоров'ю – ні фізично, ні морально.

11. За один раз – одне покарання (якщо навіть одночасно було здійснено кілька негативних вчинків).

12. Не можна застосовувати покарання: коли дитина хвора; їсть; після сну; перед сном; під час гри, роботи; відразу після фізичної або душевної травми; коли виявляє нездатність, нерозумність, недосвідченість; коли не може впоратися зі страхом, неуважністю, лінощами, рухливістю, роздратуванням [2, с.348].

Необхідно сказати, що для прийняття правильного рішення в ситуаціях заохочення і покарання важливою умовою для вчителя є наявність педагогічного такту. Бути тактовним - моральна вимога до кожної людини, особливо до кожного молодого педагога, який тільки розвивається професійно. Саме наявність педагогічного такту дозволяє педагогу будувати спілкування на позитивних емоціях, а також допомагає вибрати правильний в даній ситуації метод стимулювання і впливу.

Педагогічний такт — це моральна поведінка педагога, яка включає передбачення всіх об'єктивних наслідків вчинку, його суб'єктивного сприйняття, вираз високої гуманності, чуйності, турботи про учнів, найкращий засіб встановлення з ним доброзичливих відносин у будь-яких ситуаціях [3, с. 420].

Педагогічний такт не допускає крайнощів у спілкуванні з учнями. Дозування впливу особливо проявляється у використанні заохочення і покарання. Педагог повинен вміти проявити свою повагу до учнів. Прояв пошани формує в учнів почуття власної гідності, обеззброює тих, хто чинить опір педагогічному впливу, робить їх співучасниками виховання.

В процесі вивчення психолого-педагогічної літератури щодо предмету нашого дослідження ми намагалися визначити оптимальні умови застосування методики заохочення і покарання.

Нами були виділені наступні умови:

1. Заохочення є оціночною домінантою.

2. Караючи учня, підкреслюємо не тільки його негативні якості, але й пробуджуємо почуття совісті, допомагаємо усвідомити помилку, активізуємо бажання виправити її.

3. Враховуємо індивідуальні особливості дитини.

4. Покарання та заохочення повинні бути справедливими і відповідати вчинкові.

Спільні зусилля наукових працівників різних галузей, вчителів, широкої громадськості допоможуть позитивному вирішенню тих труднощів, які школа і сім'я нині відчувають у зв'язку з проблемою навчання та вихованні дітей.

Оволодіння мистецтвом застосування заохочення і покарання вимагає чи малих зусиль. «Покарання — дуже важка річ; воно вимагає від вихователя величезного такту та обережності», - підкреслював А. С. Макаренко Покарання учня, підкреслювати не тільки негативні стосунки, а й пробудити почуття совісті, допомогти усвідомити помилку, активізувати бажання виправити її [4, с.118].

ЛІТЕРАТУРА

1. Григорович Л.А., Марцинковская Т.Д. Педагогіка і психологія. - М., Гардаріки, 2004. – 278 с.
2. Лихачов Б. Т. Педагогіка. Курс лекцій: Учеб. посібник для студентів пед.учеб. Закладів і слухачів ВПК іФПК. – М.: Прометей, Юрайт, 1998. – 464 з.
3. Педагогіка: Учеб. посібник для студ. висш. пед.учеб. закладів / В.А.Сластенин, І.Ф. Ісаєв, О.Н.Шиянов: Під ред. В.А.Сластенина. – М.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 576 с.
4. Синиця І.Е. Педагогічний такт і майстерність вчителя: Пер. з рос. – К.: Педагогіка, 1983. – 248 с.

Хома О.

Науковий керівник – доц. Боднар Я.Б.

СПОРТОВЕ ТОВАРИСТВО «ПОДІЛЛЯ» У ВИРІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

Із «золотого вересня» 1939 року «Поділля», як і всі інші українські організації та товариства, опинилось під заборону. Більшість керівників були репресовані більшовицькою владою. Лише невелика кількість колишніх членів «Поділля» виступали у створених більшовиками спортивних товариствах, починаючи з 1940 р. по червень 1941 р.

Поза законом і визнанням опинились українські товариства і під час німецької окупації. Якоюсь мірою вдалось відновити діяльність основної дружини «Поділля». Було проведено кілька зустрічей в

межах Тернопільського округу. Крім «подолян» — В. Борецького, Б. Мітринги, П. Мурава, О. Вомпеля, В. Козуба, до основного складу влились молоді - Я. Козачок, В. Бойко, Є. Душенко, Я. Василевський, Б. Назар, М. Мосціпан та інші. В проведеній, першості округи «Поділля» вибороло перше місце.

Своєрідною «лебединою піснею» «Поділля» стали зустрічі, проведені влітку 1943 року, які, як з'ясувалось, стали і історії команди останніми. Зазнавши утисків від німецьких окупантів, вже навесні 1944 р. окремі з них були репресовані, тепер вже «новими визволителями». Відразу потрібно зауважити, що в розгортанні спортивного життя українці не мали повної автономії. Кожен крок доводилось погоджувати з представниками німецької влади [1, с. 115].

Ставлення окупантів до відновлення спорту на окупованих територіях не було негативним, як скажімо, до функціонування вищих навчальних закладів гуманітарного типу. Власне, вони сприймали це явище радше позитивно з двох причин. По-перше, для німців, як і для українського населення, спорт виконував функцію своєрідного психологічного розвантажувача. Відвідуючи спортивні змагання, або безпосередньо беручи в них участь, люди на певний час відривалися

від реальної воєнної дійсності, де на них на кожному кроці чекала смертельна небезпека.

Зрозуміло, що займатися спортивними організаційними моментами окупанти не збиралися, тим більше вони не були знайомі з місцевою системою функціонування спортивного життя, тому всю роботу в цій сфері переклали на плечі української адміністрації та ентузіастів, власне з середовища яких і надходили такі ініціативи.

Не маючи змоги детально описати життя багатьох колишніх членів «Поділля», зупинимось коротко на найбільш розвинених на той час видах спорту.

Зокрема, у вересні 1942 р. під час проведення XI краєвих легкоатлетичних змагань рекорди було встановлено: у чоловіків — В. Семенюком у метанні диску (42,05 м) і булави (64,96 м); у жінок — в естафеті 4100 (60,3 сек.), Кобзар-Варцабою у стрибках у висоту (1,45 м), Стефанівською у метанні диска (28,30 м), Керницькою у метанні списа (27,23 м)¹¹⁰. На наступні і змагання 4—5 вересня 1943 р. до Львова вже приїхало 275 спортсменів, які встановили на один рекорд більше. Так, у жінок на дистанції 800 м Л. Гадич із Старосамбірської Верховини показала результат 2,47 хв, І. Ковалів зі Львова 80 м пробігла за 15,9 сек., а С. Стахів, О. Штайнер, К. Крупська, М. Турчин покращили попередній результат в естафеті 4 100 м, пробігши дистанцію за 58,6 сек. У чоловіків у спортивній ходьбі на 100 м рекорд встановив Орловський з дрогобицького Підгір'я з результатом 18,4 сек. Покрашив свої минулорічні показники і багаторазовий рекордсмен Семенюк у штовханні ядра — 12,85 м, булави — 65,15 м

Неодноразово в Західній Україні проводилися крайові чемпіонати і турніри з волейболу та баскетболу. Один з них, що проходив у вересні 1942 року в Станіславові, виграв український тіловиховний гурток зі Скалату (Тернопільський округ), перемігши спортсменів зі Львова. У свою чергу львів'яни отримали тут перемогу в баскетболі¹¹⁴. Чемпіонами крайових змагань з волейболу в 1942 р. у чоловіків стала команда «Скала» (Скалат). У жінок чемпіонство виграла львівська спортсменки з КЛК (Карпатсько-Лещатарський Клуб). Баскетбольними чемпіонами в 1942 і 1943 роках у чоловіків були УТТ (Українське Тіловиховне Товариство) зі Львова, у жінок 1942 р. — УССК (Львів), у 1943 р. — КЛК¹¹⁵.

Проведенню змагань з водних видів спорту сприяло часткове відновлення басейнів. Так, у Львові на кінець літа 1941 р. розпочали роботу три басейни¹²⁰.

У наступному році, 27 вересня, в одному з них під егідою голови УЦК В. Кубійовича був проведений турнір з плавання, в якому взяли участь 52 спортсмени з 11 спорттовариств регіону. Перед початком дійства з вітальним словом виступив Кубійович: підбадьоривши учасників, він побажав усім чесної боротьби¹²¹. Не надто високі результати спортсменів свідчили про низький рівень їхньої підготовки. У наступні роки було проведено ще декілька турнірів і все затихло.

Декілька разів на території Західної України проводилися шахові турніри. Один з них, на першість Львова, відбувся влітку 1943 р. Його організатором знову виступив УЦК на чолі з В. Кубійовичем. У змаганнях взяли участь п'ять шахістів: С. Попель, М. Турянський, М. Романишин, Л. Туркевич, Я. Шевчик. 8 липня, в міському будинку по вул. Домбровського, 2, відбулося урочисте закриття турніру. Переможцю Попелю Кубійович особисто вручив фотоапарат та пам'ятну статуетку, віце-чемпіону Турянському — акварель, керівнику турніру, Кобову, — срібний жетон на знак визнання УЦК.

Проблемними в усіх окупаційних територіально-адміністративних одиницях лишалися зимові види спорту. Слабка пропаганда, відсутність якісно підготовлених професійних спортсменів та спортивного спорядження не давали можливості проводити змагання високого рівня, а ті, що все ж проводилися, як правило, не вражали результатами. Ось що писала про такі змагання тогочасна преса Галичини: «31 січня 1943 р. відбулися у Львові окружні змагання з бігу на ковзанах на першість Львова. Організація і пропаганда змагань досить слабка, ледь 14 спортсменів з'явилося і тих треба було просити бігти. Каток короткий, непідготовленість бігунів призвела до слабких результатів» [2, с.223].

Широку популярність серед місцевого населення та німецьких військових в окупованій Україні отримали боксерські поєдинки. в Одесі 9 грудня 1943 р. в приміщенні цирку відбувся перший в історії українського боксу професійний двобій між чемпіоном СРСР 1940 р. О. Загоруйченком і Ю. Натоптанім. Спортсмени навіть

підписали контракт, згідно з яким кожен з них за вихід на ринг отримував по 3 тис. райхсмарок (30 тис. окупаційних карбованців), що навіть за умов гіперінфляції вважалося солідною сумою. Також чемпіон СРСР зобов'язувався взяти на себе тренування кращих боксерів «Атлетика»¹³². На нашу думку, цей факт дає всі підстави вважати початком історії професійного боксу України 1943 рік. У Львові секції боксерів відновили свою роботу ще восени 1941 року. Одним із перших це зробило спортивне товариство «Україна», розпочавши тренування тричі на тиждень у добре облаштованому спортзалі.

Однією з найбільш цікавих сторінок окупаційного спорту стали міжнародні футбольні (рідше — хокейні) поєдинки українських команд з німецькими військовими або професійними колективами, а також боксерські бої (проходили тільки в Одесі). Загалом за період 1941—1944 рр. на території України лише місцеві футболісти зіграли з німецькими, угорськими, словацькими, румунськими, італійськими військовими частинами більше ста матчів. З них завдяки повідомленням тогочасної преси вдалося встановити результати 111 матчів (зустрічі, які згідно з газетними оголошеннями відбулися, але про їх результат не було повідомлено, до уваги не бралися). При цьому статистика таких ігор свідчила не на користь окупантів— 60 виграли українці, 36— їхні супротивники і 15 завершилися в нічию. [3,с39]

Коли у 1944 р. війна знову стала на порозі Галичини, з просуванням лінії фронту валки евакуйованих посунули на Захід. Серед цієї маси біженців було чимало спортсменів із колишніх українських клубів, у т. ч. і з УСТ «Поділля». Опинившись спочатку в Словаччині у другій половині 1944 р., окремі з них виступали в місцевих словацьких футбольних клубах, згодом воєнні дороги завели їх до Австрії, Німеччини, Франції.

Не кращою виявилась доля тих «подолян», котрі, за історичним прикладом Січових Стрільців у Першій світовій війні, намагаючись у воєнній завірюсі відродити ядро національних збройних сил, вступили до дивізії «Галичина».

Нелегкою, хоч, врешті, доброзичливішою виявилась доля для багатьох «подолян», які у вирі війни опинились на Заході. Звідки, з часом у пошуках постійної праці і нових місць поселення, роз'їхались вони у різні країни вільного світу.

Своєю працею, вмінням і наполегливістю зуміли влаштувати пристойне особисте і родинне життя, посісти гідне місце у громадському житті української діаспори; гостинно зустріли їх місцеві українські спортивні товариства.

Підводячи ризику під вищенаведеним, можна зробити висновок, що з ініціативи українських ентузіастів-спортсменів та дозволу окупаційної адміністрації спортивне життя було частково відновлено практично по всій території України. Найбільшого успіху в спорті досягли в Західній Україні, в тому числі і серед спортсменів товариства «Поділля». На інших територіях ці процеси відбувалися менш інтенсивно, що можна пояснити жорстокішим окупаційним режимом у цих зонах, мобілізацією спортсменів на фронт та значними пошкодженнями спортивної інфраструктури внаслідок затяжних боїв. Досить популярними серед місцевого населення були футбольні, хокейні, боксерські протистояння українців з німецькими військовими, що підтверджують повідомлення тогочасної преси.

ЛІТЕРАТУРА

1. Погляд у минуле : ретроспекція УСТ «Поділля» : (нарис з діяльності Терноп. спортивного т-ва «Поділля») / Є. І. Кучма. - Т. : Воля, 2009. - 143 с
2. Удовик В. Питання культурної політики в період німецької окупації (1941—1944 рр.) // Сторінки воєнної історії України. Зб. наук. ст. — Вип. 9. — К., 2005. — С. 332.
3. Цьось А.В. Витоки фізичного виховання в Україні / Анатолій Васильович Цьось // Фізичне виховання в школі. — 1997. — № 3. — С. 52-54.

Козовик І.

Науковий керівник – доц. Наумчук В. І.

ВИКОРИСТАННЯ РУХЛИВИХ ІГОР НА ЗАНЯТТЯХ ФУТБОЛОМ З УЧНЯМИ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Спортивна гра у футбол є невід'ємною частиною навчально-виховного процесу школярів, важливою складовою навчальних програм з фізичного виховання у закладах освіти. Вона сприяє всебічному й гармонійному розвитку, моральному і естетичному вихованню дітей та молоді. Використання футболу дозволяє підвищити зацікавленість школярів до систематичної рухової діяльності, впливає на показники їх розумової працездатності, сприяє розвитку різних фізичних якостей та здібностей.

Один із шляхів модернізації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах пов'язується фахівцями (М. Бриль, В. Костюкевич, В. Наумчук, Є. Столітенко, В. Шамардін, І. Швиків та ін.) з належним використанням можливостей рухливих ігор, що реалізуються на заняттях з футболу. Адже досягнення педагогічних цілей в процесі вивчення цієї спортивної гри вимагає систематичної роботи школярів, в основу якої має бути покладена осмислена діяльність, спрямована на вирішення конкретних рухових завдань, що і визначає сутність рухливих ігор. Їх характерною особливістю є